

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Strasbourg, 17. ožujka 2022.

MIN-LANG(2022)3

EUROPSKA POVELJA O REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA

**Ocjena Odbora stručnjaka
o provedbi preporuka za hitno djelovanje sadržanih u šestom evaluacijskom
izvješću Odbora stručnjaka za
HRVATSKU**

Uvod

1. Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima (dalje u tekstu „Povelja”) ugovor je Vijeća Europe kojim se države potpisnice obvezuju na zaštitu i promicanje tradicionalnih manjinskih jezika svoje zemlje u svim područjima javnog života: obrazovanju, pravosudnim tijelima, upravnim tijelima i javnim službama, medijima, kulturnim aktivnostima i objektima, gospodarskom i društvenom životu te u prekograničnoj razmjeni. Hrvatska je ratificirala Povelju 5. studenoga 1997., stupila je na snagu 1. ožujka 1998. i odnosi se na sljedeće jezike: češki (obuhvaćen dijelovima II. i III.), njemački (dio II.), mađarski (dijelovi II. i III.), bajaški rumunjski (dio II.), istrorumunjski (dio II.), talijanski (dijelovi II. i III.), rusinski (dijelovi II. i III.), srpski (dijelovi II. i III.), slovački (dijelovi II. i III.), slovenski (dio II.) i ukrajinski (dijelovi II. i III.).
2. Odbor stručnjaka prati provedbu Povelje. Svaka država stranka svakih pet godina podnosi periodično izvješće o provedbi Povelje. Na temelju periodičnog izvješća Odbor stručnjaka donosi evaluacijsko izvješće u kojem daje „**preporuke za hitno djelovanje**” i „daljnje preporuke” o tome kako poboljšati zaštitu i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika u dotičnoj državi. Na temelju tog evaluacijskog izvješća Odbor ministara donosi preporuke za državu stranku.
3. Dvije i pol godine nakon datuma dospijea periodičnog izvješća država stranka dostavlja informacije o provedbi svake preporuke za hitno djelovanje¹ koje je Odbor stručnjaka dao u svojem evaluacijskom izvješću. Odbor stručnjaka zatim donosi evaluaciju provedbe tih preporuka. „Daljnje preporuke” Odbora stručnjaka sagledavaju se nakon primitka sljedećeg periodičnog izvješća i terenskog posjeta državnoj stranci. Petogodišnja periodična izvješća sadrže sveobuhvatne informacije o provedbi svih obveza iz Povelje i sve preporuke Odbora stručnjaka i Odbora ministara.
4. Hrvatska je 14. rujna 2021. dostavila **informacije o provedbi preporuka za hitno djelovanje** iz šestog evaluacijskog izvješća Odbora stručnjaka². Ova **ocjena provedbe preporuka za hitno djelovanje** temelji se na informacijama dobivenima od hrvatskih vlasti, kao i od predstavnika govornika manjinskih jezika u skladu s člankom 16. stavkom 2. Povelje.³ Kad je riječ o ispunjenju svih obveza Republike Hrvatske na temelju Povelje, Odbor stručnjaka upućuje na svoje šesto evaluacijsko izvješće. Odbor stručnjaka ispitat će provedbu svih obveza u odnosu na sve manjinske jezike u sljedećem evaluacijskom izvješću.
5. Odbor stručnjaka donio je ovu ocjenu 17. ožujka 2022.

¹ U skladu s odlukama Odbora ministara „Jačanje mehanizma praćenja Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima” (CM/Del/Dec(2018)1330/10.4e), stavak 1.a.

² Šesto evaluacijsko izvješće Odbora stručnjaka o primjeni Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima u Hrvatskoj (MIN-LANG(2019)18), <https://rm.coe.int/croatiaecrml6-en-rm2-docx/16809ec2e9>.

³ U skladu s Poslovnikom Odbora stručnjaka (MIN-LANG(2019)7), pravilo 17., stavci. 1 – 6.

Ispitivanje provedbe preporuka za hitno djelovanje u Hrvatskoj

I. Opća pitanja

Upotreba manjinskih jezika tijekom pandemije bolesti COVID-19

6. Odbor stručnjaka izrazio je 2020. zabrinutost zbog raširene odsutnosti regionalnih ili manjinskih jezika iz službenih informacija i komunikacije o pandemiji bolesti COVID-19 u nekoliko država stranaka. Naglašeno je da bi se, u skladu s Poveljom, regionalni ili manjinski jezici trebali upotrebljavati u svim područjima javnog života te da bi stoga nadležna tijela trebala aktivno upotrebljavati te jezike u svojem odgovoru na pandemiju. Osobito treba imati na umu da bi se pacijenti s bolešću COVID-19 osjećali još izoliraniji ako ne bi mogli komunicirati sa zdravstvenim osobljem na svojem jeziku.⁴ U tom je kontekstu Odbor stručnjaka odlučio osvrnuti se na posljedice pandemije u svojim budućim evaluacijama i izvješćima.

7. Hrvatske vlasti obavijestile su Odbor stručnjaka da su tijekom pandemije snimljene video lekcije za učenike koji pohađaju nastavu češkog odnosno srpskog jezika i kulture. Ministarstvo znanosti i obrazovanja objavilo je video lekcije na internetu. Udruga koja promiče istrorumunjski (vlaški) govor izradila je digitalne obrazovne materijale za učenje istrorumunjskog govora na daljinu i distribuirala ih roditeljima djece.

Savjetovanje s predstavnicima govornika manjinskih jezika

8. Vlasti su obavijestile Odbor stručnjaka i da se nisu savjetovale s predstavnicima govornika manjinskih jezika pri pripremi informacija o provedbi preporuka za hitno djelovanje koje je Odbor stručnjaka iznio u svojem šestom evaluacijskom izvješću. Odbor stručnjaka ponavlja da je, u skladu s člankom 6. i člankom 7. stavkom 4. Povelje, potrebno obavijestiti dotične organizacije o preporukama danim tijekom praćenja te pri provedbi i s time povezanom izvješćivanju uzeti u obzir potrebe i želje koje su one izrazile.⁵

9. Odbor stručnjaka podsjeća hrvatske vlasti da osiguraju objavu evaluacijskih izvješća Odbora stručnjaka i povezanih preporuka Odbora ministara na svojim službenim internetskim stranicama.

⁴ Vidjeti „Komunikacija na regionalnim ili manjinskim jezicima od iznimne važnosti u globalnim zdravstvenim krizama”, 25. ožujka 2020.

⁵ Vidjeti, na primjer, Ocjenu Odbora stručnjaka o provedbi preporuka za hitno djelovanje Slovenije (MIN-LANG(2021)11), stavak 8.; Ocjenu Odbora stručnjaka o provedbi preporuka za hitno djelovanje Ujedinjene Kraljevine i Otoka Mana (MIN-LANG(2021)3), stavak 7.; Ocjena Odbora stručnjaka o provedbi preporuka za hitno djelovanje Mađarske (MIN-LANG(2020)14), stavak 6.

II. Preporuke za hitno djelovanje

1. Češki jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Rabiti češki jezik u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te proširiti ravnopravnu službenu uporabu tog jezika na dodatne općine.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

10. Vlasti podsjećaju na zakonske odredbe kojima se uređuje uporaba manjinskih jezika u području upravnih tijela. U skladu s člankom 12. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, na području jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave zajamčena je ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojima se koriste pripadnici nacionalne manjine ako i) pripadnici te nacionalne manjine čine najmanje jednu trećinu ukupnog stanovništva jedinice ili ii) kad je to predviđeno međunarodnim ugovorima ili iii) propisano statutom jedinice lokalne ili područne (regionalne) samouprave. Preduvjeti za službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina, kojom se osigurava njihova jednakost s hrvatskim jezikom i latiničnim pismom, uređeni su Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave svake godine izvješćuju nacionalne vlasti o provedbi istoga.

11. Na razini lokalnih vlasti, češki jezik je i dalje u ravnopravnoj službenoj uporabi u gradu Daruvaru, kao i u općinama Dežanovac i Končanica (Bjelovarsko-bilogorska županija). Prema navodima vlasti „i dalje u pojedinim lokalnim jedinicama postoje izazovi ostvarivanja u praksi pojedinih prava iz Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj”. U tom kontekstu Državna škola za javnu upravu najmanje jednom godišnje organizira radionicu pod nazivom „Primjena Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina”, državnim i lokalnim službenicima koji rade na poslovima povezanim s nacionalnim manjinama, a jedna od tema radionice je i ravnopravna službena uporaba manjinskih jezika.

12. Vlasti nadalje navode da „kontinuirano prate” uređenost statuta u odnosu na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u jedinicama u kojima pripadnici nacionalne manjine čine manje od trećine lokalnog stanovništva. Osim toga, podižu svijest službenika o mogućnosti uvođenja ravnopravne službene uporabe manjinskog jezika i u tim jedinicama promjenom statuta.

13. Što se tiče regionalnih (županijskih) tijela vlasti, nijedan manjinski jezik osim talijanskog (u Istarskoj županiji) nije u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

14. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Kad je riječ o lokalnim vlastima, Odbor stručnjaka ponavlja da je prag za obveznu ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika (najmanje trećina lokalnog stanovništva) previsok za promicanje uporabe manjinskih jezika i nije u skladu s Poveljom. Kako bi se ispunile odgovarajuće obveze iz članka 10. stavka 2., nacionalna tijela trebala bi aktivno poticati općine u kojima govornici češkog jezika čine manje od trećine stanovništva, ali su i dalje prisutni u dovoljnom broju za primjenu odgovarajućih obveza, da promijene svoj statut i uvedu ravnopravnu službenu uporabu tog jezika. S obzirom na to da tijekom izvještajnog razdoblja nijedna dodatna općina nije uvela ravnopravnu službenu uporabu češkog jezika, jasno je da je podizanje svijesti nacionalnih vlasti putem radionice za službenike nedovoljno i da je potrebno pojačati napore za provedbu odgovarajućih obveza iz Povelje.⁶

15. Prema navodima vlasti, nedostaci u provedbi obveze uporabe manjinskih jezika i dalje su prisutni „u pojedinim lokalnim jedinicama”. Nije jasno jesu li među njima Daruvar, Dežanovac i Končanica. U veljači 2022., u kontekstu primjene Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, Odbor ministara

⁶ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 10.

preporučio je Hrvatskoj da "osigura da sve lokalne vlasti poštuju i primjenjuju odgovarajuće zakonske preduvjete [u odnosu na službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina].⁷ Odbor stručnjaka naglašava da provedba obveza iz članka 10. stavka 2. Povelje zahtijeva i organizacijske mjere u upravnim tijelima (npr. zapošljavanje službenika koji mogu raditi na odgovarajućem manjinskom jeziku, osposobljavanje postojećeg osoblja, prevođenje) kao i mjere kojima se govornike manjinskog jezika potiče da iskoriste mogućnost korištenja svojeg jezika u kontaktima s tijelima vlasti.⁸

16. Odbor stručnjaka naglašava da se, u skladu s člankom 10. stavkom 2., Hrvatska obvezala dopustiti i/ili poticati korištenje češkog jezika u kontaktima s regionalnim vlastima i od strane njih. Stoga bi hrvatske vlasti trebale osigurati da se statutima relevantnih županija (posebno Bjelovarsko-bilogorske županije) omogući eksterna i interna uporaba češkog jezika.

Preporuka za hitno djelovanje

b. Uvesti emitiranje jedne redovite televizijske emisije dovoljno dugog trajanja na češkom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

17. Nije uvedeno emitiranje nijedne nove televizijske emisije na češkom jeziku. U skladu sa Sporazumom sklopljenim između Vlade Republike Hrvatske i Hrvatske radiotelevizije za razdoblje 2018. – 2022., Hrvatska televizija nastavlja emitirati tjednu dokumentarnu emisiju „Manjinski mozaik“ (37 epizoda 2021.) na manjinskim jezicima s hrvatskim titlovima. Svaka 15. epizoda bavi se određenom nacionalnom manjinom, na jeziku te manjine. HTV također emitira tjednu multikulturalnu emisiju „Prizma“, u kojoj su pojedini prilozi djelomično na manjinskim jezicima (sugovornici govore manjinski jezik, a novinarski off je na hrvatskom jeziku).

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

18. Odbor stručnjaka napominje da organizacija emitiranja na jezicima manjina nije promijenjena tijekom izvještajnog razdoblja te da stoga preporuka još nije provedena. Kao što je Odbor stručnjaka istaknuo u svojim prethodnim evaluacijskim izvješćima, emisije „Prizma“ i „Manjinski mozaik“ vrlo su kratkog trajanja i ne osiguravaju redovitost uporabe različitih manjinskih jezika. U svojem trenutnom formatu te emisije nisu dovoljne za doprinos promicanju manjinskih jezika.

19. Televizijske emisije na manjinskom jeziku od posebne su važnosti za promicanje jezika. Ne samo da pružaju informacije na manjinskom jeziku, nego i povećavaju razinu izloženosti jeziku, uz uporabu u obitelji i/ili u školi. Time se podupire učenje ili vježbanje jezika i njegov razvoj. Televizijske emisije na manjinskom jeziku također povećavaju prestiž i funkcionalnost jezika, što može potaknuti ljude na učenje ili prenošenje istoga. Za postizanje tih ciljeva potrebno je odgovarajuće trajanje, redovitost i dostupnost emisije, što se može olakšati korištenjem interneta. Kako bi se doprlo do jezične skupine u cjelini, emisije bi trebale obuhvaćati sadržaje iz različitih žanrova, kao što su lokalne i nacionalne vijesti, zabava i kultura, te bi trebale adresirati različite generacije, uključujući djecu i mlade, kako bi se podržalo prenošenje jezika.⁹ Odbor stručnjaka stoga ponovno naglašava da bi tijela vlasti trebala promijeniti postojeći sustav emitiranja manjinskih jezika i dodijeliti svakom manjinskom jeziku termine za emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije u redovitim vremenskim razmacima i u dovoljnom trajanju.¹⁰

⁷ Rezolucija CM/ResCMN(2022)2 o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u Hrvatskoj, 23. veljače 2022., stavak 7.

⁸ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 48.

⁹ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 51.; Ocjena Odbora stručnjaka o provedbi preporuka za hitno djelovanje Armenije, MIN-LANG(2021)17, stavak 16.

¹⁰ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 54.

2. Njemački jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Osigurati odgoj i obrazovanje na njemačkom jeziku na predškolskoj i osnovnoškolskoj razini (Model C) u dodatnim općinama u kojima aktivno djeluje udruga njemačke nacionalne manjine, npr. u Đakovu, Siraču, Vukovaru i Zagrebu.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

20. Odgoj i obrazovanje na njemačkom jeziku na predškolskoj i osnovnoškolskoj razini (model C) nisu uvedeni u dodatne općine. Predstavnici govornika njemačkog jezika potvrdili su da su i dalje zainteresirani za takav odgoj i obrazovanje.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

21. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Poziva nacionalne vlasti da se pozabave izraženim interesom i savjetuju se s predstavnicima predškolskih i osnovnoškolskih ustanova u relevantnim općinama (npr. Đakovo, Sirač, Vukovar i Zagreb), udrugom njemačke nacionalne manjine i roditeljima s ciljem organiziranja odgoja i obrazovanja na njemačkom jeziku u tim obrazovnim ustanovama u sljedećoj školskoj godini.

Preporuka za hitno djelovanje

b. Uvesti redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na njemačkom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

22. Nije uvedena nijedna nova televizijska ni radijska emisija na njemačkom jeziku.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

23. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 18. – 19. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da uvedu redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na njemačkom jeziku.

3. Mađarski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Rabiti mađarski jezik u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te proširiti ravnopravnu službenu uporabu tog jezika na dodatne općine.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

24. Na lokalnoj razini mađarski je i dalje u ravnopravnoj službenoj uporabi u općinama Kneževi Vinogradi/Hercegszöllős, Ernestinovo, Bilje/Bellye (Osječko-baranjska županija) i Tordinci/Valkótard (Vukovarsko-srijemska županija). Ravnopravna službena uporaba mađarskog jezika tijekom izvještajnog razdoblja nije proširena na dodatne općine. Osim upućivanja na radionicu za službenike (vidjeti st. 11. – 12.), nema informacija o mjerama koje su nacionalne vlasti poduzele kako bi se poboljšala stvarna uporaba mađarskog jezika od strane lokalnih vlasti u praksi.

25. Iz informacija koje su hrvatske vlasti dostavile (vidjeti st. 13.) proizlazi da statut Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije, kao ni statuti drugih županija, ne predviđaju uporabu mađarskog jezika.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

26. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 14. – 16. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da rabe mađarski jezik u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te prošire ravnopravnu službenu uporabu tog jezika na dodatne općine.

Preporuka za hitno djelovanje

b. Uvesti emitiranje jedne redovite televizijske emisije dovoljno dugog trajanja na mađarskom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

27. Nije uvedena nijedna nova televizijska emisija na mađarskom jeziku.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

28. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 18. – 19. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da uvedu emitiranje jedne redovite televizijske emisije dovoljno dugog trajanja na mađarskom jeziku.

4. Talijanski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Omogućiti obrazovanje na talijanskom jeziku u dodatnim općinama u kojima se rabi talijanski jezik, npr. u Zadru i Pakracu.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

29. Ministarstvo znanosti i obrazovanja zaprimilo je zahtjev osnovne škole u Zadru za uvođenje nastave talijanskog jezika i kulture prema modelu C¹¹ i trenutačno obrađuje taj zahtjev. Osim toga, nastava talijanskog jezika i kulture i dalje se izvodi prema modelu C u Srednjoj školi Pakrac (Požeško-slavonska županija).

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

30. Iako cijeni inicijativu za uvođenje nastave talijanskog jezika u Zadru, Odbor stručnjaka napominje da se preporuka odnosi na obrazovanje na talijanskom jeziku, odnosno prema modelu A. Stoga poziva vlasti da se savjetuju s predstavnicima govornika talijanskog jezika o tome treba li u Zadru uvesti obrazovanje na talijanskom jeziku i o tome može li se u Pakracu postojeća nastava talijanskog jezika (model C) unaprijediti u obrazovanje na talijanskom jeziku (model A). Nadalje, važno je voditi računa o

¹¹ Postoje tri modela obrazovanja na manjinskom jeziku u osnovnim školama, gimnazijama i srednjim strukovnim školama: Model A predviđa da se cjelokupna nastava izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obvezno učenje hrvatskog jezika; Model B je dvojezičan model, pri čemu se nastava prirodoslovne skupine predmeta izvodi na hrvatskom jeziku, a društvene skupine predmeta i predmeta povezanih s nacionalnom manjinom u posebnim odjelima na jeziku i pismu te nacionalne manjine; Model C sastoji se od nastavnog programa na manjinskom jeziku u trajanju od dva do pet školskih sati tjedno, uz redovitu nastavu na hrvatskom jeziku, a obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, geografije, povijesti, glazbene i likovne umjetnosti (6. evaluacijsko izvješće, stavak 18.).

uvođenju odgoja i obrazovanja na talijanskom jeziku na predškolskoj, osnovnoškolskoj i srednjoškolskoj razini u Zadru i Pakracu.

Preporuka za hitno djelovanje

b. Uvesti emitiranje jedne redovite televizijske emisije dovoljno dugog trajanja na talijanskom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

31. Nije uvedena nijedna nova televizijska emisija na mađarskom jeziku.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

32. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 18. – 19. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da uvedu emitiranje jedne redovite televizijske emisije dovoljno dugog trajanja na talijanskom jeziku.

Preporuka za hitno djelovanje

c. Ubrzati prijevod udžbenika na talijanski jezik.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

33. Vlasti ističu da Ministarstvo znanosti i obrazovanja radi ubrzanja prevođenja udžbenika za obrazovanje na manjinskom jeziku kontinuirano povećava odgovarajuća financijska sredstva i kontinuirano pruža stručnu potporu manjinskim izdavačima, koji su odgovorni za izradu i prevođenje takvih udžbenika.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

34. Odbor stručnjaka pozdravlja povećanje sredstava za prevođenje udžbenika i dodatnu potporu izdavačima. Budući da predstavnici govornika talijanskog jezika nisu Odboru stručnjaka naveli da i dalje postoje problemi s dostupnošću udžbenika, preporuku smatra provedenom.

5. Bajaški rumunjski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Uvesti bajaški rumunjski jezik u predškolski odgoj i obrazovanje te osnovnoškolsko obrazovanje (Model C) u Međimurskoj i Osječko-baranjskoj županiji.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

35. U travnju 2020. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja usvojilo je kurikulum za predmet Jezik i kultura romske nacionalne manjine u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (Model C). Interes za uvođenje nastave bajaškog rumunjskog na temelju ovog kurikuluma izrazila je Osnovna škola Jagodnjak (Osječko-baranjska županija), nakon što su učenici i njihovi roditelji iskazali takvu želju. Međutim, budući da ova škola do sada nije uspjela zaposliti potrebne učitelje, nije poznato kada će početi izvođenje nastave bajaškog rumunjskog jezika. Nadalje, u prosincu 2021. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja održalo je sastanak s ravnateljima osnovnih škola u Orehovici i Podturenu (obje u Međimurskoj županiji), budući da su te škole također izrazile interes za ustroj nastave na temelju ovog kurikuluma.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

36. Odbor stručnjaka primjećuje da su pilot-projekt nastave bajaškog rumunjskog jezika u Jagodnjaku i izrada kurikuluma¹² završeni. Kako bi se započelo s izvođenjem nastave bajaškog rumunjskog u redovnom obrazovanju prema modelu C, nacionalne vlasti trebale bi aktivno podupirati Osnovnu školu Jagodnjak u postupku zapošljavanja učitelja. Osim toga, s obzirom na želje koje su predstavnici govornika izrazili tijekom posljednjih ciklusa praćenja, Odbor stručnjaka poziva vlasti da kombiniraju podučavanje standardnog rumunjskog i lokalnih varijanti bajaškog rumunjskog jezika. S obzirom na to da se bajaški rumunjski gotovo isključivo koristi u govoru, to bi mogao biti medij podučavanja u predmetima u kojima se nastava odvija uglavnom usmeno (npr. glazba, sport), kao i u društvenim aktivnostima. Nadalje, Odbor stručnjaka ponavlja svoju preporuku da se u nastava bajaškog rumunjskog jezika uvede i u osnovnoškolsko obrazovanje u Međimurskoj županiji, na primjer u Orehovici i Podturenu, te da se bajaški rumunjski počne koristiti u predškolskom odgoju.¹³

Preporuka za hitno djelovanje

b. Uvesti redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na bajaškom rumunjskom jeziku u područjima u kojima je taj jezik tradicionalno u uporabi.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

37. Nije uvedena nijedna nova televizijska ni radijska emisija na bajaškom rumunjskom jeziku. Vlasti međutim navode kako Hrvatska radiotelevizija emitira epizode dječje emisije prevedene na bajaški rumunjski jezik.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

38. Iako pozdravlja ponudu za djecu, Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 18. – 19. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da uvedu redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na bajaškom rumunjskom jeziku.

6. Istrorumunjski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Uvesti istrorumunjski jezik u predškolski odgoj i osnovnoškolsko obrazovanje u općinama Kršan i Matulji.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

39. Posljednjih godina Istarska županija i istarska općina Kršan organizirale su sastanke s predstavnicima govornika istrorumunjskog jezika na temu mogućnosti uvođenja nastave istrorumunjskog jezika u Osnovnoj školi „Ivan Goran Kovačić“ u Čepiću/Čepichu (Općina Oprtalj/Portole) i Područnoj školi Šušnjeveca. Trenutačno se istrorumunjski koristi u igraonici („Puljići“) za predškolsku i mlađu školsku djecu. U školskoj godini 2021./2022. započeo je projekt u okviru kojeg se istrorumunjski jezik uči kao izvannastavna aktivnost u Područnoj školi Šušnjeveca (1.-4. razred) i u Osnovnoj školi „Ivan Goran Kovačić“ (5.-8. razred) jednom tjedno po jedan školski sat. Budući da nema učitelja koji govore istrorumunjski, projekt provodi udruga koja promiče istrorumunjski jezik, a dijelom ga financira Istarska županija. Digitalne obrazovne materijale za učenje i podučavanje istrorumunjskog jezika također priprema udruga kojoj, međutim, nedostaje financijskih sredstava za taj zadatak. Udruga se namjerava prijaviti za

¹² Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 27.

¹³ Vidjeti ibidem.

sufinanciranje od strane Ministarstva kulture; prijava na natječaj za sufinanciranje Ministarstva znanosti i obrazovanja nije bila uspješna.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

40. Odbor stručnjaka pozdravlja suradnju između vlasti općine Kršan i Istarske županije s predstavnicima govornika istrorumunjskog jezika. Smatra da je projekt izvannastavne aktivnosti učenja istrorumunjskog jezika u osnovnoj školi važan korak na putu prema uvođenju istrorumunjskog kao redovnog predmeta u okviru kurikulumu. Iako je upoznat s ograničenim brojem izvornih govornika, Odbor stručnjaka poziva vlasti da kao prioritet osposobe određeni broj kvalificiranih učitelja kako bi mogli govoriti ili podučavati istrorumunjski jezik u predškolskom odgoju i u osnovnim školama u općinama Kršan i Matulji (Primorsko-goranska županija). Dostupnost kvalificiranih učitelja također bi omogućila proširenje nastavnog programa i tjednog broja školskih sati u skladu s modelom C ili usporedivim modelom. Nadalje, nacionalne vlasti potiču se da podrže izradu obrazovnih materijala za učenje i podučavanje istrorumunjskog jezika. Općenito, pri osmišljavanju obrazovnog modela trebalo bi uzeti u obzir da se istrorumunjski više ne prenosi u obitelji i da obrazovanje ima ulogu osigurati da djeca nauče tečno govoriti taj jezik i da ga mogu prenijeti svojoj djeci.¹⁴

Preporuka za hitno djelovanje

b. U suradnji s predstavnicima govornika istrorumunjskog jezika razviti i provesti strategiju očuvanja istrorumunjskog jezika kao živućeg jezika.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

41. Odbor stručnjaka nije primio nikakve informacije o izradi preporučene strategije. Predstavnicima govornika istrorumunjskog jezika izvijestili su da planiraju više aktivnosti s ciljem zaštite i prenošenja istrorumunjskog jezika, odnosno njegovo audiovizualno dokumentiranje, izradu digitalnih obrazovnih materijala te podizanje svijesti o istrorumunjskom jeziku na televiziji, radiju i u novinama.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

42. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. S obzirom na to da je istrorumunjski ozbiljno ugrožen i da će izumrijeti ako se odmah ne poduzmu odlučne mjere za njegovu zaštitu, Odbor stručnjaka ponavlja svoju preporuku da vlasti u suradnji s predstavnicima govornika razviju i provedu strategiju o zaštiti istrorumunjskog jezika kao živućeg jezika. Ta bi strategija, među ostalim, trebala obuhvaćati promotivne mjere predviđene u dijelu II. Povelje, razjasniti za svaku mjeru odgovornosti dotičnih lokalnih, regionalnih i nacionalnih vlasti te dobiti dostatna financijska sredstva. Mjere koje planiraju govornici u području dokumentiranja, obrazovanja i medija mogle bi biti dio sveobuhvatne strategije.

7. Rusinski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Rabiti rusinski jezik u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te proširiti ravnopravnu službenu uporabu tog jezika na dodatne općine.

¹⁴ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 28.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

43. Na lokalnoj razini, rusinski jezik i ćirilčno pismo u ravnopravnoj su službenoj uporabi u općini Bogdanovci (u Vukovarsko-srijemskoj županiji). Njihova ravnopravna službena uporaba tijekom izvještajnog razdoblja nije proširena na dodatne općine. Osim upućivanja na radionicu za službenike (vidjeti st. 11. – 12.), ne postoje informacije o koracima koje su vlasti poduzele kako bi se poboljšala stvarna uporaba rusinskog jezika od strane lokalnih vlasti u praksi.

44. Iz informacija koje su vlasti dostavile (vidjeti st. 13.) proizlazi da statutom Vukovarsko-srijemske županije, kao ni statutom neke druge županije, nije predviđena uporaba rusinskog jezika i ćirilčnog pisma.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

45. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 14. – 16. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da se koriste rusinskim jezikom u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te prošire ravnopravnu službenu uporabu tog jezika na dodatne općine.

Preporuka za hitno djelovanje

b. Učiniti predškolski odgoj i obrazovanje dostupnim na rusinskom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

46. Iako se rusinski još uvijek ne koristi u predškolskom obrazovanju, vlasti navode da su u načelu voljne podržati uvođenje novih predškolskih programa na manjinskim jezicima u suradnji s govornicima i predškolskim ustanovama.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

47. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. S obzirom na to da učenje jezika počinje u vrlo ranoj dobi djeteta, Odbor stručnjaka naglašava važnost dječjeg vrtića za učenje manjinskog jezika. Kako bi ispunile obvezu iz članka 8. stavka 1. točke (a) podtočke iii., nacionalne vlasti, u suradnji s odgovarajućim lokalnim vlastima, moraju „podupirati i/ili poticati” osiguravanje barem značajnog dijela predškolskog odgoja i obrazovanja na rusinskom jeziku. Osim toga, nacionalne vlasti trebale bi, u suradnji s lokalnim vlastima / predškolskim ustanovama i predstavnicima govornika rusinskog jezika, obavijestiti roditelje o ponudi predškolskog odgoja na rusinskom jeziku i aktivno ih poticati na upis svoje djece u te dječje vrtiće.

Preporuka za hitno djelovanje

c. Uvesti redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na rusinskom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

48. Nije uvedena nijedna nova televizijska ni radijska emisija na rusinskom jeziku.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

49. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 18. – 19. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da uvedu redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na rusinskom jeziku.

8. Srpski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Rabiti srpski jezik i pismo u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te proširiti ravnopravnu službenu uporabu srpskog jezika i pisma na dodatne općine.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

50. Na lokalnoj razini, srpski jezik i ćirilčno pismo i dalje su u ravnopravnoj službenoj uporabi u 23 jedinice lokalne samouprave.¹⁵ Ravnopravna službena uporaba tog jezika tijekom izvještajnog razdoblja nije proširena na dodatne općine.

51. Osim upućivanja na radionicu za službenike (vidjeti st. 11. – 12.), ne postoje informacije o koracima koje su vlasti poduzele kako bi se poboljšala stvarna uporaba srpskog jezika i ćirilčnog pisma od strane lokalnih vlasti u praksi. U listopadu 2021. godine Gradsko vijeće Grada Vukovara/Вуковара zaključilo je da još nisu ispunjeni uvjeti za službenu uporabu srpskog jezika i ćirilčnog pisma. Prema riječima predstavnika govornika srpskog jezika, ta je odluka u suprotnosti s nacionalnim pravom (vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 13.).

52. Iz informacija koje su vlasti dostavile (vidjeti st. 13.) proizlazi da nije bilo promjena u statutima županija kojima bi se osigurala ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćirilčnog pisma.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

53. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 14. – 16. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da se koriste srpskim jezikom i ćirilicom u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te prošire ravnopravnu službenu uporabu srpskog jezika i pisma na dodatne općine, uključujući Vukovar/Вуковар. Odbor stručnjaka ponovno naglašava da se pragovi ne bi trebali koristiti za sprečavanje provedbe Povelje. Upućuje i na nedavnu preporuku Odbora ministara Hrvatskoj u vezi s Okvirnom konvencijom za zaštitu nacionalnih manjina.¹⁶

9. Slovački jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Rabiti slovački jezik u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te proširiti ravnopravnu službenu uporabu slovačkog jezika na dodatne općine.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

54. Na lokalnoj razini slovački je u ravnopravnoj službenoj uporabi u Općini Punitovci (Osječko-baranjska županija). Ravnopravna službena uporaba tog jezika tijekom izvještajnog razdoblja nije

¹⁵ Sisačko-moslavačka županija: Donji Kukuruzari-Доњи Кукурузари, Dvor-Двор, Gvozd-Гвозд; Karlovačka županija: Krnjak-Крњак, Plaški-Плашки, Vojnič-Војнич; Ličko-senjska županija: Donji Larc-Доњи Лапац, Udbina-Удбина, Vrhovine-Врховине; Zadarska županija: Gračac-Грачац; Osječko-baranjska županija: Erdut-Ердут, Jagodnjak-Јагодњак, Kneževi Vinogradi-Нежеви Виногради, Šodolovci-Шодоловци; Šibensko-kninska županija: Biskupija-Бискупиа, Cijljane-Цивљане, Ervenik-Ервеник, Kistanje-Кистање; Primorsko-goranska županija: Vrbovsko-Врбовско; Vukovarsko-srijemska županija: Borovo-Borovo, Markušica-Маркушица, Negoslavci-Негославци, Trpinja-Трпина, vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, st. 80.

¹⁶ „provoditi pravo pripadnika nacionalnih manjina na isticanje naziva ulica i natpisa na javnim zgradama na manjinskim jezicima i pismima u skladu s nacionalnim pravnim okvirom i člankom 11. stavkom 3. Okvirne konvencije; također, podizati svijest na svim razinama i u javnosti o tim pravnim obvezama, kao dokaz raznolikosti područja u kojima žive pripadnici nacionalnih manjina, tradicionalno i danas. U provedbi tih obveza potrebno je provesti blisko savjetovanje između vlasti i predstavnika manjina i većine“, Rezolucija CM/ResCMN(2022)2 o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina u Hrvatskoj, 23. veljače 2022., st. 8.

proširena na dodatne općine. Osim upućivanja na radionicu za službenike (vidjeti st. 11. – 12.), nema informacija o koracima koje su vlasti poduzele kako bi se poboljšala stvarna uporaba slovačkog jezika od strane lokalnih vlasti u praksi.

55. Iz informacija koje su vlasti dostavile (vidjeti st. 13.) proizlazi da statutom Osječko-baranjske županije, kao ni statutom neke druge županije, nije predviđena uporaba slovačkog jezika.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

56. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 14. – 16. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da se koriste slovačkim jezikom u tijelima jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave te prošire ravnopravnu službenu uporabu slovačkog jezika na dodatne općine.

Preporuka za hitno djelovanje

b. Učiniti predškolski odgoj i obrazovanje dostupnim na slovačkom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

57. Slovački se još uvijek ne koristi u predškolskom odgoju i obrazovanju. Kao što je prethodno navedeno, vlasti su u načelu voljne podržati uvođenje novih predškolskih programa na manjinskim jezicima u suradnji s govornicima i predškolskim ustanovama.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

58. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iz stavka 47. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da predškolski odgoj i obrazovanje učine dostupnim na slovačkom jeziku. U tom kontekstu Odbor stručnjaka napominje da su u vrijeme njegova terenskog posjeta 2019. predstavnici govornika slovačkog jezika planirali osnovati dječji vrtić na slovačkom jeziku u Jelisavcu/Jelisavec (općina Našice, Osječko-baranjska županija).

10. Slovenski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Učiniti predškolsko obrazovanje dostupnim na slovenskom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

59. Slovenski jezik još uvijek se ne koristi u predškolskom odgoju i obrazovanju. Kao što je prethodno navedeno, vlasti su u načelu voljne podržati uvođenje novih predškolskih programa na manjinskim jezicima u suradnji s govornicima i predškolskim ustanovama.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

60. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iz stavka 47. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da predškolski odgoj i obrazovanje učine dostupnim na slovenskom jeziku. Za to je potrebno i osposobljavanje učitelja (vidjeti sljedeću preporuku).

Preporuka za hitno djelovanje

b. Poduzeti mjere za osposobljavanje nastavnika slovenskog jezika za sve razine obrazovanja.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

61. Hrvatske vlasti navode da se predstavnici govornika slovenskog jezika redovito prijavljuju za sufinanciranje stručnih usavršavanja učitelja i nastavnika u okviru godišnjeg javnog poziva Ministarstva znanosti i obrazovanja. Nije jasno na koje se razine obrazovanja odnosi to daljnje usavršavanje i koliko je nastavnika koji predaju slovenski jezik sudjelovao u tom usavršavanju tijekom izvještajnog razdoblja. Nisu dostavljene informacije o temeljnom osposobljavanju učitelja i nastavnika.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

62. Na temelju ovih informacija Odbor stručnjaka ne može ocijeniti je li preporuka provedena. Primjećuje i da se preporuka prvenstveno odnosi na temeljno osposobljavanje učitelja/nastavnika slovenskog jezika, među ostalim i za predškolsko obrazovanje (vidjeti prethodnu preporuku).¹⁷ Odbor stručnjaka poziva hrvatske vlasti da odgovore na interes govornika i da se savjetuju s njihovim predstavnicima o potrebama osposobljavanja učitelja/nastavnika slovenskog jezika za sve razine obrazovanja te da prema potrebi započnu s takvim osposobljavanjem.

11. Ukrajinski jezik

Preporuka za hitno djelovanje

a. Uvesti ravnopravnu službenu uporabu ukrajinskog jezika barem u Općini Bogdanovci.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

63. Statutom Općine Bogdanovci, kako navode nacionalne vlasti, još uvijek nije predviđena ravnopravna službena uporaba ukrajinskog jezika i ćiriličnog pisma.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

64. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena i da ukrajinski jezik još uvijek nije u ravnopravnoj službenoj uporabi ni u jednoj jedinici lokalne samouprave u Hrvatskoj. Za provedbu obveza iz članka 10. stavka 2. važno je da nacionalne vlasti potaknu barem općinu s najvećim lokalnim udjelom pripadnika ukrajinske manjine u Hrvatskoj, tj. Bogdanovce, na uvođenje ukrajinskog jezika i ćiriličnog pisma u ravnopravnu službenu uporabu, uz rusinski, koji je u Bogdanovcima već u ravnopravnoj službenoj uporabi (vidjeti stavak 43.).

Preporuka za hitno djelovanje

b. Učiniti predškolski odgoj i obrazovanje dostupnim na ukrajinskom te izvoditi nastavu tog jezika u srednjoškolskom obrazovanju.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

65. Ukrajinski jezik još uvijek se ne koristi u predškolskom odgoju i obrazovanju, niti se uči u srednjoškolskom obrazovanju. Vlasti su u načelu spremne podržati uvođenje ukrajinskog jezika u odgoj i obrazovanje na tim razinama u suradnji s govornicima.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

66. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Prema njegovu mišljenju, činjenica da je ukrajinski jezik prisutan na osnovnoškolskoj razini dokazuje određeni opći interes za podučavanje i

¹⁷ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 31.

učenje tog jezika. Na temelju toga, nacionalne i lokalne vlasti, relevantne predškolske i osnovnoškolske ustanove i predstavnici govornika ukrajinskog jezika mogli bi zajednički podizati svijest o prednostima i mogućnostima obrazovanja na manjinskom jeziku, što bi moglo omogućiti uvođenje ukrajinskog jezika u predškolski odgoj i obrazovanje i uspostavljanje kontinuiteta od osnovnoškolskog do srednjoškolskog obrazovanja.¹⁸ Odbor stručnjaka stoga ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da predškolski odgoj i obrazovanje učine dostupnim na ukrajinskom jeziku i da izvode nastavu tog jezika u srednjoškolskom obrazovanju.

Preporuka za hitno djelovanje

c. Uvesti redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na ukrajinskom jeziku.

Provedbene mjere koje su poduzele hrvatske vlasti

67. Nije uvedena nijedna nova televizijska ni radijska emisija na ukrajinskom jeziku.

Ocjena Odbora stručnjaka i potrebno daljnje djelovanje

68. Odbor stručnjaka napominje da preporuka još nije provedena. Upućuje na svoje primjedbe iznesene u stavcima 18. – 19. i ponavlja svoju preporuku hrvatskim vlastima da uvedu redovito emitiranje jedne televizijske i jedne radijske emisije dovoljno dugog trajanja na ukrajinskom jeziku.

¹⁸ Vidjeti 6. evaluacijsko izvješće, stavak 26.

Komunikacija Odboru ministara Vijeća Europe

Odbor stručnjaka Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima, uvažavajući napore hrvatskih vlasti da se pridržavaju svojih obveza u skladu s Poveljom, u svojem je šestom evaluacijskom izvješću (CM(2020)62) iznio „preporuke za hitno djelovanje” i „daljnje preporuke” o tome kako unaprijediti zaštitu i promicanje regionalnih ili manjinskih jezika u Hrvatskoj.

U skladu s Odlukama Odbora ministara od 28. studenoga 2018. (CM/Del/Dec(2018)1330/10.4e) Hrvatska je morala dostaviti informacije o provedbi preporuka za hitno djelovanje, koje sadržavaju prioritetne mjere koje bi država stranka trebala poduzeti. Hrvatska je te informacije dostavila 14. rujna 2021. U ovoj je ocjeni Odbor stručnjaka ispitao provedbu tih preporuka.

U skladu sa svojim Poslovníkom Odbor stručnjaka poziva Odbor ministara da:

1. primi na znanje ocjenu Odbora stručnjaka o provedbi preporuka za hitno djelovanje Hrvatske i pozove hrvatske vlasti da ih proslijede nadležnim nacionalnim vlastima i relevantnim dionicima;
2. ponovi svoju Preporuku CM/RecChL(2020)7 i pozove hrvatske vlasti da do 1. ožujka 2023. dostave svoje sljedeće periodično izvješće u traženom formatu.